

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.412.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na Interpelację nr 18293 Pana Posła Michała Wójcika, w sprawie nierównego traktowania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z aktualnie dostępnymi danymi z Centralnej Aplikacji Statystycznej liczba dzieci przebywających w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej wynosi:

- w rodzinach zastępczych spokrewnionych: 30946;
- w rodzinach zastępczych niezawodowych: 14950;
- w rodzinach zastępczych zawodowych: 7903;
- w rodzinnych domach dziecka: 7356.

Informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) procedowany jest projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (UD354). Projekt opublikowano na stronie Rządowego Centrum Legislacji. Pozostaje on na etapie uzgodnień i konsultacji publicznych.

W projekcie uwzględniono rozwiązania polepszające sytuację rodzin zastępczych spokrewnionych oraz dzieci znajdujących w nich opiekę i wychowanie. Projekt nowelizacji zakłada podwyższenie świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej do wysokości minimum 1325 zł miesięcznie, a także coroczną waloryzację świadczeń zgodną z aktualnym wskaźnikiem inflacji. Obecnie świadczenie na dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej stanowi 66% świadczenia w rodzinie zastępczej niezawodowej lub niezawodowej. Po nowelizacji świadczenie to będzie stanowić 81,5% świadczenia na dziecko w rodzinie zastępczej niezawodowej lub zawodowej. Projekt zakłada też możliwość przyznawania przez gminy comiesięcznego dodatkowego świadczenia pieniężnego na dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej spokrewnionej z pominięciem kryterium dochodowego. Proponuje się również objęcie rodzin zastępczych Kartą Dużej Rodziny bez względu na liczbę dzieci w rodzinie, a także wprowadzenie prawa dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej i usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. Wśród propozycji ujętych w ww. projekcie znajduje się również podniesienie wysokości świadczenia na kontynuowanie nauki dla osób usamodzielnianych do minimum 1300 zł miesięcznie oraz dodanie możliwości wypłaty fakultatywnego świadczenia losowego usamodzielnianym.

W odniesieniu do zróżnicowania wysokości świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dziecka pomiędzy rodzinami zastępczymi spokrewnionymi, a rodzinami zastępczymi niezawodowymi i zawodowymi należy wskazać, że osoby stanowiące rodzinę zastępczą spokrewnioną są odpowiedzialne za zapewnienie dziecku pozbawionemu opieki rodziców odpowiedniego poziomu i warunków życia. Wynika to z istoty więzów rodzinnych i prawnych. Ustawodawca zróżnicował w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy

zastępczej możliwość ubiegania się o niektóre ze świadczeń oraz wysokość świadczeń w rodzinie zastępczej spokrewnionej oraz rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej. Wskazane rozwiązania znajdują potwierdzenie w zasadach związanych zarówno z prymatem rodziny, także w kwestii odpowiedzialności za dziecko, jak i pomocniczości państwa w udzielaniu opieki dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej.

Niniejsze stanowisko potwierdzono też w orzecznictwie. Wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt: K 12/12, stwierdzono, że przepis art. 80 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wyroku wskazano m.in., iż sporne świadczenie przewidziane w art. 80 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny ma charakter celowy i skierowane jest na zabezpieczenie środków na utrzymanie dziecka. Obowiązek dostarczania środków na utrzymanie dziecka powinien w pierwszej kolejności należeć do rodziców naturalnych, a w określonych ustawowo przypadkach do dziadków oraz rodzeństwa. Zgodnie bowiem z art. 128 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy obowiązek alimentacyjny obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo.

Na wskazany obowiązek składa się dostarczanie dziecku środków na utrzymanie (zaspokajanie jego bieżących potrzeb konsumpcyjnych), a w miarę potrzeby także środków na wychowanie służących rozwojowi intelektualnemu. Źródłem obowiązku jest stosunek pokrewieństwa wynikający ze wspólności pochodzenia. Od takich obowiązków zarówno moralnych, jak i prawnych wolne są podmioty tworzące niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze. Członek najbliższej rodziny (dziadek i babcia lub siostra i brat), wywiązując się ze swoich obowiązków moralnych w postaci sprawowania pieczy zastępczej nad najbliższym krewnym, jednocześnie wywiązuje się ze swoich obowiązków prawnych, których źródłem jest Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Należy jednak wskazać, że rodzina zastępcza spokrewniona nie została pozbawiona pomocy ze strony państwa. Już w obowiązujących przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie tej przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka. Wysokość świadczeń wskazana w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej to kwoty minimalne, natomiast rodzinie, po rozpatrzeniu jej sytuacji, może zostać przyznana wyższa kwota. W kompetencjach rady powiatu pozostaje możliwość ustalenia minimalnej wysokości świadczeń na poziomie wyższym od określonego w ustawie. Ponadto na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej przysługuje świadczenie wychowawcze 800+ oraz jednorazowe świadczenie „Dobry Start” w wysokości 300 zł. Należy również wskazać, że zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka starosta może przyznać dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka, świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka (jednorazowo) oraz świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki (jednorazowo lub okresowo).

Wskazane przesłanki, odnoszące się do obowiązków wynikających z więzi rodzinnych, wpłynęły również na zróżnicowanie przez ustawodawcę wysokości pomocy na usamodzielnienie osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną w stosunku do osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niespokrewnioną.

Podkreślam jednak, że obecnie wysokość pomocy na usamodzielnienie w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną wynosi nie mniej niż 5364 zł, jeżeli przebywała ona w pieczy zastępczej przez co najmniej 3 lata (zgodnie

z obwieszczeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2026 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka, wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej oraz wysokości kwot określonych w umowach - M.P. z 2026 r. poz. 341). Z kolei pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26 roku życia, w wysokości nie niższej niż 2439 zł (zgodnie z ww. obwieszczeniem), a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 4875 zł. Wskazane kwoty są kwotami podniesionymi 1 czerwca 2026 r. w związku z waloryzacją wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (zgodnie z ww. obwieszczeniem).

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/